

تیرانا

۴

«تیرانا» از آثار نثر مهرداد اوستا است که نخستین بار در سال‌های نخست دهه پنجاه منتشر شد. نویسنده با تخیلی شگفت و شاعرانه، اندیشه‌ها و احساسات خود را در زمینه‌های مختلف فلسفه، ادبیات، مسائل اجتماعی و... بیان کرده است. مخالفت با مدعیان عرفان و تصوف، عشق به آزادی و آزادی، بیان ناپسامانی‌های اجتماعی، انتقاد از حکومت وقت، و... مواردی هستند که نویسنده در این کتاب به شیوه‌های مختلف در مورد آنها سخن گفته است...

مهر و آتش

۵

«مهر و آتش» با عنوان فرعی رویارویی اسطوره‌های آیین مهر و مزدیسنا در شاهنامه، از آخرین آثاری است که از مهرداد اوستا به جا مانده و چنان‌که از نام کتاب برمی‌آید، دربردارنده مطالب و نکاتی پیرامون شاهنامه فردوسی است. محور اصلی ۱۲ فصل کتاب، پژوهش‌هایی درباره شاهنامه است در کنار آن مطالبی نیز درباره اساطیر هند و چین و موضوعات فرعی دیگر دیده می‌شود که پیوسته و وابسته به موضوع اصلی کتاب است...

راما

۶

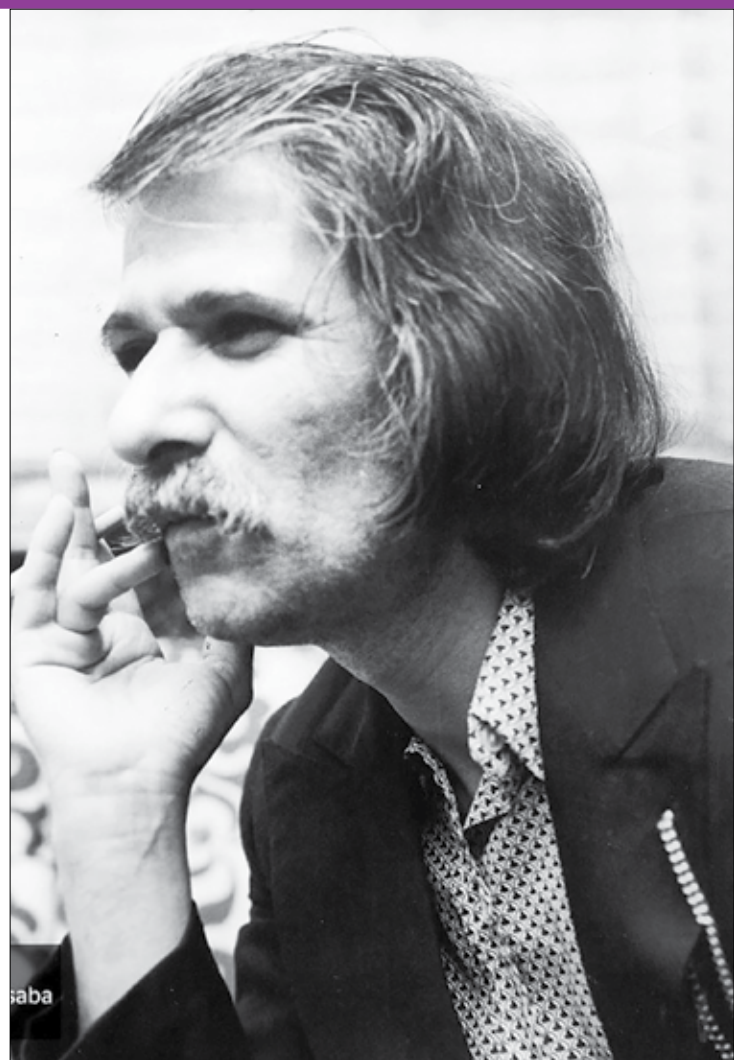
مجموعه شعر «راما» مجموعه مستقل مهرداد اوستا است که در سال ۱۳۷۰ از سوی مرکز نشر فرهنگی رجاء برای اولین بار منتشر شد. شعری از این مجموعه: بازآ که چون برگ خزانم رخ زردی‌ست / با یاد تو دم‌ساز دل من دم سردی‌ست / گر رو به تو آورده‌ام از روی نیازی‌ست / و در دسری می‌دهمت از سر دسری‌ست / غمخوار به جز درد و وفادار به جز درد...

و انسجام قابل ملاحظه‌ای برخوردار است و از معروف‌ترین سروده‌های وی به شمار می‌رود: وفا نکردی و کردم، خطا نبردی و بردم شکستی و نشکستم، بریدی و نبریدم اگر ز خلق ملامت و گر زکرده ملامت کشیدم از تو کشیدم، شنیدم از تو شنیدم کی ام؟ شکوفه اشکی که در هوای تو هر شب ز چشم ناله شکفتم به روی شکوفه دویدم مرا نصیب، غم آمد به شادی همه عالم چرا که از همه عالم محبت تو گزیدم چو شمع خنده نکردی مگر به روز سیاهم چو بخت جلوه نکردی مگر ز موی سپیدم به جز وفا و عنایت نماند در همه عالم ندامتی که نبردم، ملامتی که ندیدم نبود از تو گریزی چنین که بار غم دل ز دست شکوه گرفتم، به دوش ناله کشیدم جوانی‌ام به سمند شتاب می‌شد و از بی چو گرد در قدم او دویدم و نرسیدم به روی بخت ز دیده، ز چهر عمر به گردون گهی چو اشک نشستیم، گهی چو رنگ پریدم. اوستا در سروده‌ای شیرین و جذاب، چنین گفته است:

با من بگو تا کیستی؟ مهری؟ بگو ماهی؟ بگو خوابی؟ خیالی؟ چیستی؟ اشکی بگو، آهی بگو راندم چو از مهرت سخن، گفتم بسوز و دم مزن دیگر بگو از جان من جانا چه می‌خواهی؟ بگو گیرم نمی‌گیری دگر ز آشفته عشقت خبر بر حال من گاهی نگر با من سخن گاهی بگو غمخوار دل ای مه نی‌ای، از درد من آگه نه‌ای واله نه‌ای باله نه‌ای از دردم آگاهی بگو در خلوت من سر زده بیکه در آساغر زده آخر نگویی سر زده از من چه کوتاهی بگو من عاشق تنهایی‌ام، سرگشته شنیدایی‌ام دیوانه رسوایی‌ام، تو هر چه می‌خواهی بگو اوستا در تلمیحی به جریان تاریخی شیرین و فرهاد، چنین سروده است: از غم شیرین یکی ساده نهاد بی‌خبر فرهاد را اندرز داد که به خود جور و ستم چندین مکن جان شیرین در سر شیرین مکن گفت فرهادش که پند ای چاره جوی وه چه شیرین می‌دهی شیرین بگوی!

خلاصه سخن آنکه ادب پارسی، ادبی درخشان و برخوردار از کارنامه‌ای پر بار (در میان ادبیات ملل گوناگون جهان) بوده و تاریخی کهن دارد و در ادب معاصر نیز بزرگانی در آسمان ادب پارسی درخشیده و آثار قیمتی و ارزشمندی را عرضه کرده و از مفاخر ادب پارسی به شمار می‌روند؛ در این میان مهرداد اوستا شاعر توانای معاصر از شهرت و اهمیت بسزایی در میان سراینده‌گان قرن چهاردهم خورشیدی برخوردار بوده و شعر او از زیبایی و دل‌نشینی کم‌نظیری برخوردار است. او در کنار ادبیات پارسی از معلومات گسترده‌ای در دیگر علوم انسانی به‌ویژه فلسفه و همچنین هنر برخوردار بود و شعر او نیز لطافت، تاثیرگذاری و دل‌نشینی ویژه‌ای دارد و به‌عنوان میراثی ارجمند در ادب پارسی ماندگار خواهد بود.

دفتر عمر مهرداد اوستا سراینده نامی معاصر در اردیبهشت سال ۱۳۷۰ (در ۶۲ سالگی شاعر) بسته شد اما یادش و شعرهایش همواره در تاریخ این مرزوم بر جریده عالم ثبت خواهد ماند؛ گزیده شعرهای او به کوشش ساعد باقری و سهیل محمودی تحت‌عنوان «از درد سخن گفتن» منتشر شده است.

بهاری نیست، مهری نیست، شوری، آرزویی، نیست

که در این دیولاخ درد، گلشن‌هاست گلخن‌ها اوستا برای احیای سبک خراسانی هم تلاش کرد و شیوه‌ای نو با زبان و بیانی شیوا درانداخت. همین خلاقیت‌های او در شعر به‌ویژه شعر کلاسیک بود که منوچهر آتشی درباره او گفت: «شعر اوستا با همه امتناعش از درگیری و اختلاط با ابعاد فکری و افق‌های تازه شعری، هم از نظر قالب و تکنیک و هم از جهت محتوا و تنفس‌گاه، جوهردار، زنده، متحرک و ریشه‌دار است و رو به آینده.»

مهرداد اوستا توامان که نگاهی مامل‌آمیز به ادبیات کلاسیک پارسی داشت، گرایشی به شعر نیمایی نیز از خود نشان می‌داد. او در زمینه‌های فلسفه، زیبایی‌شناسی هنر، اساطیر و ادب کهن پارسی مطالعاتی ژرف و گسترده داشت و آثاری نیز از خود به یادگار گذاشت؛ از جمله آثار منظوم و منشور وی: از کاروان رفته، شراب خانگی ترس محتسب‌خورده، راما، پالیزبان، تیرنا، از امروز تا هرگز، تصحیح دیوان سلمان ساوجی، دورساله از خیام و چند کتاب دیگر.

مهرداد اوستا شاعری سنت‌گرا در شعر پارسی شمرده می‌شود و از سراینده‌گان انقلاب اسلامی نیز بوده و مجموعه‌شعر به نام «امام» حماسه‌ای دیگر دارد که در آن با نگاهی به مفاهیم و گزاره‌های دینی و مذهبی، به ستایش آموزه‌های انقلابی و رهبر فقید انقلاب می‌پردازد و از تلمیح (اشاره به حوادث تاریخی در شعر) و گزاره‌های دینی، بسیار بهره می‌جوید. از همین منظر است که «سمیع القاسم» شاعر بزرگ فلسطینی می‌گوید: «امت اسلامی نام مهرداد اوستا را پاس خواهد داشت.»

در میان سروده‌های مهرداد اوستا، سروده «شکوفه اشک» از زیبایی، دل‌نشینی، لطافت

اوستا در زمینه نوآوری در شعر فارسی کارهای ارزنده‌ای کرد. او توانست با زبانی نرم و لطیف غزل را با قصاید خود همراه کند و بدین طریق لحن خشک و ضریب قصیده را لطافتی نو بدهد. در غزل‌های سیاسی و اجتماعی هم هر چند به غزل‌های شاعران عصر مشروطه نزدیک می‌شود اما برصلاطت از خود نشان می‌دهد